Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemon

Derginin ana sayfası: http://dergipark.gov.tr/anemon

Araştırma Makalesi ● Research Article

Avrupa Birliği Ülkelerinin Göç Politikalarında Aşırı Sağ Partilerin Etkisi

The Influence of the Far Right Parties on EU Members' Migration Policies

Çağlar Ezikoğlu [a, *]

[a] Dr. Öğr. Görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Çankırı/Türkiye.
ORCID: 0000-0001-5948-4693

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:
Başvuru tarihi: 1 Kasım 2020
Düzeltme tarihi: 9 Mart 2021
Kabul tarihi: 18 Mart 2021

Anahtar Kelimeler:
Göç politikaları
Siyasi Partiler
Aşırı sağ
Avrupa

ÖZ

Bu çalışma Avrupa ülkelerinde uygulanan göç politikalarında aşırı sağ partilerin dolaylı veya doğrudan etki gücü bulunan aktörler olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda Fransa, Hollanda ve İtalya örnekleri üzerinden vaka incelemeleri yapılmış, bu ülkelerde varlığını sürdüren aşırı sağ siyasi partilerin özellikle 2000'li yılların henüz başında göç politikalarını nasıl değiştirdikleri incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde aşırı sağ partilerin zaman zaman iktidarın küçük ortağı olarak veya zaman zaman da iktidardaki sağ muhafazakâr partileri baskılayarak göç politikalarını dönüştürücü bir rolle etkileyebildikleri saptanmıştır.

ARTICLE INFO

Article history:
Received: November 1, 2020
Received in revised form: March 9, 2021
Accepted: March 18, 2021

Keywords:
Immigration policies
Political Parties
Far Right
Europe

ABSTRACT

This study aims to reveal that far-right parties are direct or indirect actors in the migration policies implemented in European countries. In this context, case studies have been conducted on the examples of France, Netherlands and Italy and how the far-right political parties that existed in these countries have changed their immigration policies especially in the early 2000s. As a result of this analysis, it was found that far right parties can influence the migration policies in a transformative role as a small partner of government or by suppressing right-wing conservative parties in power.

1. Giriş

"Göç politikaları 20.yüzyıl boyunca Batı Avrupa devletleri açısından önemli bir politika aracı olmuştur. 2.Dünya savaşından sonra, Batı Avrupa devletleri yoğun bir göç hareketi ile karşılaşmış ve Almanya, Fransa, İngiltere, Belçika, Hollanda, İsveç ve İsviçre gibi ülkeler göç alımlarında önemli bir merkez haline gelmiştir" (Ezikoğlu, 2015). Bu çalışma, Avrupa devletlerin göç politikalarını siyasi partiler üzerinden açıklamayı hedeflemektedir. Araştırmalar, bu devletlerin 1970'li yıllara kadar, küreselleşme, ucuz işgücü ihtiyacı, kolonyal ve tarihsel etkiler gibi sebeplerden ötürü genişlemeci göç politikalarını tercih ettiğini göstermektedir. Örneğin, Kahanec ve Tosun (2009), yaptıkları çalışmayla, Alman ekonomisi içerisinde ucuz işgücü ihtiyacının nasıl göçmenler üzerinden sağlandığını göstermektedir. Batı Avrupa ülkeleri 1970 ve 80'li yıllarda ekonomik krizden ötürü sınırlamacı göç politikalarından yana olmuşlardır. Bunun yanı sıra, Avrupa'da aşırı sağ partilerin etkisi ile birlikte göç politikalarında önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Aşırı sağ partilerin bu konu ile ilgili özel dinamikleri

*Sorumlu yazar/*Corresponding author*.
e-posta: caglarezikoglu@gmail.com

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2021 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde. Her hakkı saklıdır.
http://dx.doi.org/10.18506/anemon.819469

incelenecektir, çünkü bu partiler göç politikaları hususunda tarih boyunca önemli rol oynamışlardır. Bu araştırma, bu partilerin Avrupa'daki göç politikalarına doğrudan veya dolaylı yoldan etkilerini ve bu etkilerin son dönemlerde Avrupa'da göç politikaları üzerinde nasıl bir rol oynadığını gösterecektir.

İlk olarak göç politikaları üzerinde siyasi partilerin rolü genel bir perspektiften ele alınacaktır. Avrupa'daki merkez-sağ ve merkez-sol partiler bu konuya ilişkin farklı yaklaşımlara sahiptir. Bu yaklaşımlar ele alındıktan sonra, aşırı sağ partilerin rolü Avrupa'daki örnekler üzerinden açıklanacaktır. Son olarak, göç politikalarının ve bu politikalara aşırı sağ partilerin etkilerinin neden Avrupa için önemli bir mesele olduğu üzerinde durulacaktır.

Çalışmada bahsedildiği gibi aşırı sağ partilerin Avrupa'daki rolünü açıklamak için örnek olay çalışmalarından yararlanılacaktır. İtalya, Hollanda ve Fransa olmak üzere üç örnek vaka incelemesi seçilmiştir. İtalya ve Hollanda örnekleri aşırı sağ partilerin hükümetin içinde yer alması suretiyle nasıl göç politikalarına etkide bulunduğuna dair önemli örneklerdir. Öte yandan Fransa gibi ülkelerde aşırı sağ partiler göç politikalarını dolaylı yoldan etkilemiştir. Aşırı sağ partilerin, göç politikalarını hem dolaylı yoldan hem de doğrudan nasıl etkilediği bu üç örnek ile açıklanacaktır.

2. Siyasi Partiler: Göç Politikalarının Belirleyicisi

Daha önce bahsedildiği üzere, siyasi partiler göç politikalarının gelişmesinde önemli belirleyicilerden birisidir. Buna rağmen, bu belirlenimin nasıl gerçekleştiğine dair bazı farklı görüşler ileri sürülmektedir. Örneğin bazı araştırmacılar, siyasi partiler ve parti rekabetlerinin siyasi süreçlerden bağımsız bir değişken olarak var olduğunu tartışmaktadırlar. Tim Bale bu tartışmayı şu şekilde ele almaktadır:

"… göç üzerine çalışan siyaset bilimi bir taraftan partilerin yanında diğer taraftan onlardan ayrı bir konumda durmaktadır. Göç çalışmaları, yeni gelen göçmenlerin ve ailelerinin seçmen davranışlarına ve seçim politikalarına etkisinin anlaşılması hususunun önemini onaylamaktadır. Fakat çok az sayıda siyasi parti, özellikle sınırlamacı politikalar ve kültürel entegrasyona ilişkin Avrupa Birliği (AB) politikalarının seçimler üzerinde hayati bir rol oynadığının farkındadır" (Bale 2008: 2).

Bu tartışmalara yol açan siyasi partilerin yapısına ilişkin kaçınılmaz sebepler söz konusudur. Öncelikle, seçmen kitlesinin genişlemesi siyasi partilerin ajandasında ana belirleyicilerden birisidir. AB Genişleme süreci bunun en iyi örneklerindendir. Diğer AB ülkelerinde yaşayan AB vatandaşları, genişleme süreciyle birlikte yerel ve genel seçimlerde bütün AB kurumları için oy kullanabilmektedirler (Messina, 2007). Ayrıca kalıcı yerleşikler yaş sınırlamasını geçerek yeni seçmenler ortaya çıkmasını sağlamakta ve siyasi partiler bu genişleme ile yeni fırsatlar kazanmaktadır. Schain, bir diğer önemli etmen olarak mobilizasyonu öne sürmektedir (Schain, 2008). Göçmenler siyasi belirleyici olarak doğuştan yerleşik vatandaşların gücünü paylaşmaktadır. Bunun sonucunda, siyasi partilerin göçmenleri mobilize etme kampanyaları ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Türk-Alman çifte vatandaşlığına sahip seçmenler Alman seçimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Buna rağmen bu yaklaşım bütün Avrupa ülkelerinde geçerli bir durum değildir. Birçok Avrupa ülkesinde böyle bir durum söz konusu olmamasına rağmen, Schain George Bush'un ABD seçim kampanyasını örnek olarak vermektedir:

"… George Bush'un Cumhuriyetçi Partinin 4 yıl önceki seçimlerde sürdüğü sıkı göçmen karşıtı politikalarını 2000 seçimleri kampanyası boyunca kaldırmış olması, bu görüşü daha iyi açıklamaktadır. California'da, Meksikalı seçmenler sayesinde Demokratların önde olmasına karşılık, başkan adayı olarak İspanyolca konuşmuştur. Bu olay, 2000 seçimlerinde Cumhuriyetçilerin Latin oylarını çok az artırmış olmasına rağmen, bölgedeki Demokratların avantajlı konumunu 2004 yılına kadar ciddi bir düşüşe uğratmıştır" (Schain, 2008).

Diğer önemli sebep ise aşırı sağ partilerin seçmenler üzerindeki etkisidir. Merkez partiler bu konuda aşırı sağ partilerin baskısı altındadır. Akkerman'a göre, merkez partiler, aşırı sağın yükselişini önlemeye çalışmakta ve bunun için göçmen sayısını sınırlandırmak gibi kısıtlayıcı politikalar uygulamaktadır (Akkerman, 2012).

Sonuç olarak, siyasi partilerin göçmen politikalarında önemli bir rol oynamasına yol açan çok sayıda etmen vardır. Andall'a göre; Küresel göç hareketlerinin yeni karakteristiği ve Avrupalılaşma sürecinin önemi, Avrupa'daki siyasi partilerin bu meseledeki yerini açıklamaktadır. Örneğin genişlemeden önceki 15 AB üyesinin göç politikalarına karşı farklı tecrübeleri söz konusu olmasına rağmen, yeni trendler ve gelişmeler bazı ülkeler için yeni bir politik mesele haline gelmiştir (Andall, 2007: 106).

3. Merkez Sağ ve Merkez Sol Partilerin Göç Politikalarındaki Rolü

Genel olarak sol eğilimli partiler göç politikaları konusunda daha kapsayıcı ve genişlemeci politikalardan yana olurken, sağ eğilimli veya merkez sağ partiler daha sınırlayıcı politikalar uygulamaktadır (Ezikoğlu, 2015). Bu genel kanıya rağmen, merkez sağ ve merkez sol partilerin zaman zaman farklı göç politikaları yürüttüğü de söz konusudur. Örneğin, sol eğilimli partiler göçmen emekçilerin grev hareketlerini önlemek ve maaşlar için pazarlık etmek maksadıyla kısıtlayıcı politikaları desteklemiştir. Öte yandan, liberal sağ partiler bazı dönemlerde yaşanan işgücü ihtiyacı veya benzer ekonomik etmenlerden ötürü genişleyici politikaları desteklemiştir. Schain genel olarak sağ ve sol arasındaki farklılıkların, merkez sağ ve merkez sol arasındaki farklılardan daha önemli olduğuna inanmaktadır. Yine de merkez sağ partilerin bu konuda merkez sol partilere göre ciddi zorluklar yaşadığını şu sözleriyle aktarmaktadır:

"… Öte yandan, merkez sağ için göçmenlerin seçimler açısından pozitif etkileri olabileceği gibi, istihdam için de bu göçmenlerin faydaları söz konusudur. Sorun, bu göçmenlerin aidiyetlerini yabancılaştırmadan ekonomik çıkarlarla nasıl uyumlu hale getirilmesi gerektiğidir" (Schain, 2008: 154).

4. AB Ülkelerinde Aşırı Sağ Partilerin Göç Politikalarına Etkisi

Aşırı sağ partiler 1990'lardan bu yana birçok ülkede göç politikalarının geliştirilmesinde önemli bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır (Geddes, 2003). Bunun sebebi olarak

göçmen sayısındaki artış, göç ile birlikte ortaya çıkan etnik heterojenlik, vatandaşların güvenlik veya ekonomiye ilişkin çekinceleri, rejimlere yönelik protestolar, ideolojik etmenler, karizmatik liderlik vasfı gösterilebilmektedir (Ezikoğlu, 2015 ve Norris, 2005). Betz bu durumu şu şekilde aktarmaktadır:

"Batı Avrupa'da radikal popülist sağ partilerin yükselişi; göçmen sayısındaki artış, özellikle mülteci sayısındaki artış ile ortaya çıkan güvenlik sorunu ve daha iyi yaşama isteği ile birlikte düşünüldüğünde sürpriz olarak değerlendirilmemelidir. Yeni gelenlere yönelik gösterilen bu reaksiyonlar Batı Avrupa'daki ülkelerde ırkçılık ve zenofobiye yeni kapılar açmıştır" (Betz, 1994: 81).

Daha önce bahsedildiği üzere, birçok Avrupa ülkesinde iki yüzyıl boyunca göçmen karşıtı siyasi partiler ilave seçmen desteğini bu tip politikalarıyla kazanmıştır. Bunun sonucunda, merkez sağ partiler, aşırı sağın bu seçim kazancını ve kendi seçmenini etkileme ihtimalini önlemeye çalışmıştır. Tim Bale; merkez sağ partileri ve aşırı sağ partileri, "Cindrella ve onun çirkin kız kardeşi" tabiriyle şu şekilde tanımlamıştır:

"… Bu strateji merkez sağın, aşırı sağ partileri bir 'parya' olarak nitelendirmemesine yardımcı olmuş ve aşırı sağ ile birlikte bir yüzyıl çalışmasını sağlamıştır. Kısacası, Cindrella ve onun çirkin kız kardeşi birbirlerinin peri büyükanneleri olmuşlardır" (Bale, 2003: 69).

Aşırı sağ partilerin hem merkez sağ partiler hem de diğer politik aktörler üzerindeki önemi göç politikaları açısından oldukça belirgindir. Schain yapmış olduğu çalışmada bu etkiyi doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye bölmektedir. Buna göre, aşırı sağ partiler koalisyon hükümetlerinde yer alıyorsa, bu etki doğrudan ölçülebilmektedir (Schain, 2006). "Yine de bu etki sadece ulusal bazda ölçülmemektedir. Bazen, aşırı sağ partiler yerel yönetimlerde çeşitli koalisyonlar vasıtasıyla yer alabilmekte ve politikaları kontrol edebilmektedir. Öte yandan, bu partilerin etkisi dolaylı yoldan da gerçekleşebilir. Bu etki dolaylı yollardan olduğu zaman, hükümet ve diğer politika aktörleri kendi hedefleri ve politikalarında değişikliklerle bu partilerin etkisini azaltmaya çalışmaktadır" (Ezikoğlu, 2015).

Çalışmada ifade edildiği gibi, bazı ülkelerde aşırı sağ partilerin göç politikalarını belirleme süreçlerine olan etkisi doğrudan veya dolaylı yollarla ortaya koyulabilmektedir "İtalya ve Hollanda, aşırı sağ partilerin koalisyon ortağı olarak doğrudan etkilerini ölçebilmek için iyi birer örnektir. Bir yandan, merkez sağ ile aşırı sağ arasında göç politikalarına ilişkin ortaklığı İtalya'daki Bossi-Fini kanunu ile görmekteyken, diğer yandan aşırı sağ parti Pim Fortuyn Listesi (LPF) katı ve ırkçı politikaları sebebiyle bir süreliğine Hollanda hükümetinde ciddi sorunlara ve kaosa yol açmıştır" (Ezikoğlu, 2015). Tartışıldığı üzere, aşırı sağ partilerin rolü sadece ulusal bazda hükümetin bir parçası olmak ile ölçülemez; bazı aşırı sağ partiler yerel yönetimlerde de temsil edilebilmektedir. Fransa Ulusal Partisi ise bunun önemli örneklerinden birisidir. Çalışmada ise öncelikli olarak doğrudan etkileri gözlemlemek için İtayla ve Hollanda örneğine odaklanılmaktadır.

5. Merkez Sağ ile Aşırı Sağ İttifakı: İtalya

İtalya 1980'lerden sonra, göç alımlarında önemli bir merkez ülke haline gelmiştir. Ayrıca 1990 ve 2000 yılları arasında göçmen sayısında önemli bir artış saptanmıştır (Sciortion ve Colombo, 2004) 1980'lerden önce göç meselesi İtalya için ciddi bir sorun olmamasına rağmen 80'lerden sonraki bu gelişim İtalya'da yeni bir politik soruna yol açmıştır. 1986 yılına kadar İtalya'da göçmenlik statüsüne ilişkin herhangi bir hukuksal düzenleme veya kanun bulunmamaktaydı. 1986'dan sonra, İtalya siyasetini elinde bulunduran Hristiyan Demokratlar ilk göçmenlik düzenlemesi için harekete geçtiler. 943 No'lu Yasa ve Martelli Yasası, bu düzenlemelerin ilk örneği olarak İtalya'da karşımıza çıkmaktadır. Zaslove bu yasaların geniş bir konsensüsle çıktığını ifade eder. Hristiyan Demokrat ve Sosyal Demokratlar bu yasaların çıkmasında ortak hareket etmişlerdir (Zaslove, 2006).

Bu gelişmelere paralel olarak, göç meselesi içsel ve dışsal etmenler sayesinde İtalya'da politize olmaya başlamıştır. Zaslove bunun sebeplerini şu şekilde sıralar: Birinci olarak, göçmen sayısında 2000'e kadar gözle görülür bir artış meydana gelmiştir. İkinci sebep olarak, parti sistemlerindeki tıkanıklıktan ötürü 1992'de yaşanan politik kriz gösterilmiştir. Son etmen olarak ise, Arnavutluk kaynaklı mülteci krizi ve illegal göç hareketlerinin artışından bahsedilebilir (Zaslove, 2006). Geddes'e göre bütün bu gelişmeler sonucunda aşırı sağ partiler göç politikalarının belirlenmesi sürecine dahil olmuşlardır (Geddes, 2008). İtalya'da merkez partiler, liderliğini İtalyan milyoner Silvio Berlusconi'nin yaptığı Forza İtalia tarafından kontrol edilmektedir. Forza İtalia dışında, Gianfranco Fini liderliğinde post-faşist parti Alleanze Nazionale ve Umberto Bossi liderliğinde anti-göçmen görüşlere sahip Lega Nord aşırı sağın temsilcileridir. 2001 İtalya Genel Seçimlerinden sonra, Hristiyan Demokratlar ile birlikte bu 3 siyasi parti tarafından bir koalisyon hükümeti oluşturulmuştur (Sciortino and Colombo, 2004).

Bu hükümet oluşturulduktan sonra ilk öncelik İtalya'daki göçmen hukukuna verildi. Fakat, bu konuda yapılacak değişikliklerle ilgili uzlaşı sağlamak koalisyon üyelerinin farklı çıkarları sebebiyle kolay gözükmüyordu. Aşırı sağ kanattan Lega Nord sıfır göçü savunup, İslami değerlerle ortaya çıkacak çokkültürlü bir toplumu önlemeyi hedefliyordu. Bununla birlikte, Alleanze Nazionale İtalya'da göç alımlarının tamamen durdurulması çağrısı yapmaktaydı. Öte yandan, Hristiyan Demokratların, ekonomik çıkarlar doğrultusunda minimum göçmen işçi talebi söz konusuydu. Forza İtalia ise ekonomik çıkarlardan ötürü göçmenlerin legalizasyonunu desteklemekteydi (Veugelers and Chiarini, 2002). Bossi ve Fini bu yasanın hazırlanmasında belirleyici rol oynadılar. Bu süreçte en büyük zorluk, Katolik kilisesinden ahlaki ve insani ilkelerle baskı gören Hristiyan Demokratların muhalefetiydi. Bu muhalefete rağmen, Bossi-Fini Yasası Şubat 2002'de İtalyan Senatosu'nda kabul edilmiştir. Bu yasaya göre, göçmen bir iş ve işyeri için başvuru yaparsa ve bunu kazanırsa bu durumda kendisine iş için izin verilecekti. Fakat bu yasa ile, bu izin süresi dolduktan sonra kendisine yeni bir iş bulma zorunluluğu getirilmiştir. Bulamaması durumunda ise, ülkeyi terk etmesi şart koşulmuştur. Ayrıca bu yasa ile AB vatandaşı olmayan insanların vizelerinin geçerliliği bir iş bulması şartına bağlıydı. Bu düzenleme ile Hristiyan Demokratların işgücü ihtiyacı talebi bir şekilde karşılanmıştır.

Özetle, İtalya'daki seçim dilemması ve göç politikalarındaki farklılıklar merkez sağ ve aşırı sağın nasıl uzlaştığını

gösteren önemli bir örnektir. Bossi-Fini Yasası, göçmenlik statüsünün daha kolay legalize edilmesini sağlamasına rağmen, göçmenlere verilen yasal izinlerin yenilenmesinin zorlaştırılması ve hatta önlenmesi ile göç karşıtı yasa olarak karşımızdadır. Göçmen politikalarındaki bu tip paradokslar aşırı sağ partinin İtalyan hükümeti içinde doğrudan etkisinin var olduğu 2001 ve 2006 yılları arasında sıklıkla görülmektedir. Geddes, İtalya'da partilerin rolünü şöyle açıklar:

"Bir yandan Bossi-Fini anti-liberal bir yaklaşımla göçmen politikalarına yaklaşırken, bu yasa ile göçmen düzenlemelerine sosyal yarar maksadıyla yeni bir düzenleme getirilmiş ve legal göçmen popülasyonunda artış sağlanmıştır. Retorik ve gerçeklik arasındaki bu durum yeni değildir. Burada önemli olan katkı; parti sistemleri ve hükümetteki değişkenlerin, politikaların girdi ve çıktıları arasındaki ilişkileri belirlerken anahtar bir rol oynamasıdır" (Geddes, 2008: 49).

6. Liberal ve Anti-Göçmen Hareket arasındaki Çatışma: Pim Fortuyn Listesi

Hollanda, aşırı sağ siyasi partilerin göç politikalarına etkisi hususunda, diğer Batı Avrupa ülkelerine kıyasla kendine has sebeplerden ötürü farklı bir örnektir. İtalya örneğinde olduğu gibi, göç politikalarının önemi Hollanda'da da 1990'lı yılların başıyla ortaya çıkmıştır. Merkez sağ ve merkez sol partiler aşırı sağ hareketleri 2000'li yıllara kadar kontrol edebilmiştir. Buna rağmen, Henk Westbroek ve Jan Hagel tarafından kurulan aşırı sağ Yaşanabilir Hollanda Partisi (LN) popülist politikası sayesinde desteğini arttırmaktaydı. 2001 yılında, Hollanda'nın bilinen profesörlerinden Pim Fortuyn bu partiye katıldı. 2002 Şubat'ında parti içinde yaşanan anlaşmazlıktan ötürü partiden ayrılan Fortuyn, göç konusunda gazetelere demeçler verdi ve birkaç gün sonra yeni partisi olan Pim Fortuyn Listesini kurdu. Kamuoyu yoklamaları, Fortuyn'a olan desteğin %17'lerde olduğunu, kendisinin ayrılması ile Yaşanabilir Hollanda Partisinin birçok destekçisini de yanına çektiğini göstermekteydi. Mart 2002 yerel seçimlerinde, Pim Fortuyn Listesi Rotterdam'da oyların yaklaşık üçte birini kazanarak bölgenin en güçlü partilerinden birisi haline gelmiştir (Pennings and Keman, 2003). Fakat Fortuyn, genel seçimlerden önce 2002 Mayıs'ında bir suikasta uğradı. Parti, Fortuyn'un adaylığının devam etmesine ve yeni liderin seçimlerden sonra belirlenmesine karar vermiştir. 2002 Genel Seçimleri sonucunda, Pim Fortuyn Listesi oyların %17'sini kazanarak, 150 sandalyeli Meclis'te 26 sandalye kazanmış ve Meclis'te ikinci büyük parti konumuna gelmiştir. Bu sonuç neticesinde seçimin galibi Hristiyan Demokratlar, Pim Fortuyn Listesi (LPF) ve Özgürlük ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD) ile koalisyon hükümeti kurmuştur. Başbakan Balkanende, genel hatlarıyla Fortuyn'un göçmen politikalarına yaklaşımlarını benimsemekteydi. Yine de bu koalisyon hükümeti Pim Fortuyn Listesi'nde parti üyeleri ile hükümet üyeleri arasındaki iç çatışmadan ötürü uzun sürmemiştir. Parti, Pim Fortuyn'un ölümünden sonra karizmatik bir lider bulamamış ve bütün bunların neticesinde Hollanda'da 2003 Ocak ayında erken genel seçimlere gidilmiştir.

Açıkçası, birçok araştırmacı Fortuyn'un ideolojisini aşırı sağ olarak betimlemiş olsa da, Fortuyn bunu reddetmekteydi. Kendisini Hristiyan Demokratlar veya muhafazakâr sağ ideoloji ile kıyaslamaktaydı. Bazı çalışmalar, Pim Fortuyn Listesi'nin klasik bir aşırı sağ parti olmadığı tezini desteklemektedir. Örneğin, Pennings ve Keman'ın (2003) vurguladığı gibi "… Fortuyn ve VVD, Avrupa'daki merkez muhafazakâr siyasete kısmen benzemekle birlikte, Avrupa'da yeni ortaya çıkan aşırı sağ hareketten ciddi farklılıklara sahiptir. LPF ve VVD muhafazakâr siyasetin kalbinin attığı yerdir". Yine de birçok çalışma Fortuyn hareketinin anti göçmen politikalarından ötürü muhafazakâr olarak tanımlanamayacağını belirtir. Örneğin, Hollanda İşçi Partisi Lideri, Ad Melkert; "eğer Fortuyn ile flört ederseniz, Fransa'da yaşanan şeylerin benzeri Hollanda'da da yaşanacaktır. Onlar Le Pen ile birlikte uyandılar, sonra biz de Fortuyn ile birlikte uyanabiliriz" ifadesini kullanmıştır (Pennings ve Keman, 2003).

Bazı görüşlerin Fortuyn'u merkez sağ olarak göstermesine ve partisinin Hollanda hükümetinde uzun süre yer alamamasına rağmen, bu parti Hollanda'daki göç politikalarını doğrudan etkilemiştir. Hristiyan Demokratların Fortuyn'un göçmen politikalarına ilişkin görüşlerine yakın olduğundan bahsedilmişti. Bununla birlikte, Akkerman Özgürlük ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD)'nin diğer merkez sağ partilerden daha muhafazakâr olduğunu ve bu partinin LPF'nin 2002 seçim zaferinden sonra göç politikalarında daha kısıtlayıcı olduğunu vurgulamıştır (Akkerman, 2005). Bu durum Hollanda'da 2003 yılından sonra daha kısıtlayıcı göç politikalarına yol açtı. 2003 erken genel seçimleri ile birlikte Hristiyan Demokratlar ve VVD arasında bir koalisyon hükümeti kuruldu. Bu hükümetin VVD orjinli iki üyesi Geert Wilders ve Hirsi Ali, Hollanda'nın yeni Pim Fortuyn'u olma yolunda adımlar artmaya başladı (Akkerman, 2005). Akkerman bu periyotta göç politikasına ilişkin radikal değişiklikleri şu şekilde belirtmektedir:

" LPF'nin bu başarısı VVD'nin göç, bütünleşme ve güvenlik konularında daha da sağ görüşe kaymasına yol açmıştı. 2002 seçimlerindeki bu tablo, kısıtlayıcı göç politikalarının hızlı bir şekilde yükselmesini sağladı. Göç ve Bütünleşme Bakanı Rita Verdonk, güçlü bütünleşme politikalarını sağlamak için yeni planlar geliştirdi. Geert Wilders özelliklere camilere yönelik saldırgan tutumunda başarı sağladı. Liberal Parti ise Hirsi Ali'nin İslami okullara karşı açtığı kampanyaya destek vermekteydi" (Akkerman, 2005: 344-345).

Sonuç olarak, Hollanda Avrupa'da problemsiz çok kültürcü bir toplum olarak nitelendirilmesine rağmen, aşırı sağ hareketler ırkçı ve popülist yaklaşımlarla belirli dönemlerde göç politikalarını etkilemişlerdir.

7. Fransa: Ulusal Parti'nin Yerel Seçim Başarısı

İtalya ve Hollanda örneğinde aşırı sağ partilerin göç politikalarına doğrudan etkisi gözle görülür bir şekilde saptanmışken, bu partilerin göç politikalarına dolaylı etkilerinin de olduğu gözlemlenmektedir. Bu durumun en belirgin örneklerinden birisi ise Fransa'dır. Fransa göç hareketleri açısından köklü bir tarihe sahiptir. İşgücü ihtiyacı ve ekonomik koşullardan ötürü Fransa'da yabancı işçi sayısı 1950'lerden itibaren artış gösterdi. Bu dönemde Fransız hükümeti liberal ve genişlemeci politikalardan yanaydı. Doğum oranı 1950'lerin başından itibaren oldukça düşmüş ve bundan dolayı Fransa'nın işgücü ihtiyacı ortaya çıkmıştı (Hargraeves, 2007). Fransa'nın post-kolonyal geçmişi bu problemin çözülmesine yardımcı oldu. 2.Dünya Savaşı'ndan önce bazı Avrupa ülkelerinden göçmenler Fransa'ya gelmiş

olsa da 2.Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'nın göçmen alımındaki en önemli kaynağı başta Cezayir olmak üzere Kuzey Afrika ülkeleriydi. Fakat bu gelişme 1970'lerde devam etmemiştir. 1973'teki ekonomik krizden sonra Fransa'daki işsizlik oranı arttı ve Fransız kamuoyunda bu artışın sebebi olarak liberal göç politikaları görülmüştür. Bunun sonucunda, 1980'lerden itibaren göç politikası yeniden politik bir sorun olarak tartışılmaya başlanmıştır (Messina, 2007).

1972 yılında Jean-Marie Le Pen tarafından kurulan Ulusal Parti (FN), 1980'li yıllardan itibaren özellikle yerel seçimlerdeki başarısı ile göç politikalarını etkilemeye başlamıştır. Bu seçim başarısı ve göç politikalarını ele almadan önce, Ulusal Parti'nin ideolojik kimliği ve parti programını açıklamak faydalı olacaktır. Ulusal Parti'nin programı Fransız ulusal kimliğinin tehdit altında olduğu iddiasıyla ayrılıkçı ve zenofobik öğeler barındırmaktadır (Marthaler, 2008). Parti çok kültürlülüğe karşı çıkmakta olup, parti programı sıfır göç ve göçmenlerin dışlanması üzerine kurulmuştu. Parti programında göçlere karşı sert bir politikayla birlikte, özellikle Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan gelen Müslüman göçmenlere yönelik olumsuz bir tutum söz konusuydu. Wolfreys parti programında göç politikasına yönelik temel mantığı şu şekilde aktarmaktadır:

"Ulusal Parti'nin programının temelinde göç konusu yer almaktadır. Kuzey Afrika'dan gelip Fransız ekonomisi için çalışan küçük orandaki işçilerin varlığı, Fransız kimliğinin azalması hususunda önemli bir rol oynayan faktör olarak tanımlanabilir" (Wolfreys, 1993: 423-424).

Daha önce belirtildiği üzere, Ulusal Parti, Fransız siyasetinde 1980'lerden itibaren önemli bir oyuncu olarak yer almıştır. İlk seçim başarısını 1986 yılında kazanmıştır. 1986 Ulusal Meclis Seçimlerinde, Mitterand'ın kendi partisi Sosyalist Parti'nin öngörülebilir seçim mağlubiyetini dengelemek amacıyla getirdiği yeni temsil mekanizması, Ulusal Parti için avantaj sağlamıştır. Bu seçimlerde Ulusal Parti oyların %9.8'sini kazanarak Ulusal Meclis'te 35 sandalye elde etti. Aynı gün yapılmış olan bölgesel seçimlerde ise, toplamda 137 sandalye ve 22 bölgeli Fransa'nın 21 bölgesinde temsil hakkı kazanmıştır. Bununla birlikte, Ulusal Parti 4 bölgede başkan yardımcılığı pozisyonunu elde etmiştir. Bu seçim zaferine benzer başarılar 1990'lı yıllar boyunca gerçekleşmiştir. Bunun neticesinde, Ulusal Parti özellikle yerel düzeyde Fransa politikası için önemli bir figür haline gelmiştir. Ulusal Parti, bu tip bölgesel seçim başarıları ile birlikte, özellikle göç meselesi ile ilgili kritik konularda destek kazanma olasılığını güçlendirmiştir (Schain, 2006). Aşırı sağ partilerin sadece hükümeti oluşturan bir kurum olarak doğrudan etkisinin ölçülemeyeceği belirtilmiştir. Schain'in de gösterdiği gibi, Fransa'nın adem-i merkeziyetçi yapısı aşırı sağ partilerin artan etkisini de göstermektedir (Schain, 2006: 287).

Bununla birlikte, Ulusal Parti göç politikalarını dolaylı yollardan da etkilemiştir. Fransa'da merkez-sağ, parlamento ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Ulusal Parti'ye göre çok daha baskındır. Buna rağmen, Ulusal Parti 2002 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy oranı açısından zirveye ulaşmıştır. Partinin lideri Jean Marie Le Pen seçimin ilk turunda %17 oy kazanmış ve 2002 yılında Fransa Başbakanlığı görevini sürdüren Lionel Jospin'in önünde yer almıştır. Ulusal Parti'nin bu yükselişi birçok insan için oldukça şaşırtıcı bir gelişmeydi. Bu seçimlerde Cumhurbaşkanlığına seçilen Jacques Chirac, Fransa'da aşırı sağın bu şekildeki yükselişinden endişe duymaktaydı. Göç politikası Chirac'ın Cumhurbaşkanlığı dönemi yani 2002-2007 yılları arasında en önemli meselelerden birisi haline gelmiştir. Nicolas Sarkozy'nin liderliğini yaptığı Ulusal Birlik hareketi, Chirac ile yaptığı müzakereler doğrultusunda İçişleri Bakanlığı pozisyonunu kazanmıştır. Sarkozy bu açıdan merkez sağ için önemli bir figür olmakla birlikte, Bakanlık döneminde aşırı sağa giden oyların tekrar kazanılması için çaba sarf etmiştir (Marthaler, 2008). Bundan dolayı, Sarkozy göç politikaları konusunda daha kısıtlayıcı bir yaklaşım sergiledi. Marthaler bu noktayı şu şekilde açıklamaktadır:

"Sarkozy, yaptığı açıklamada illegal göçmen sayısında %50'ye yakın bir artış ile patlama yaşandığını, çünkü Fransa'nın bu göçmenlerin kendi hukuklarına ve haklarına saldırması hususunda oldukça cömert davrandığını belirtti. Sarkozy bu deklarasyonu ile, başta evlilik uyumları, sağlık sebepleri ve mülteci vakaları olmak üzere bütün prosedürlerin durdurulmasını hedefliyordu" (Marthaler, 2008: 75).

Sarkozy'nin göç politikasına yönelik bu yaklaşımı 2007'de girdiği Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde başat bir rol oynamıştır. Sarkozy'nin "eğer insanlar Fransa'da yaşamaktan dolayı rahat değillerse, sevmedikleri ülkeden ayrılmak konusunda özgür olmalıdırlar" şeklindeki açıklaması buna örnektir (Marthaler, 2008: 77). Bu görüş, Le Pen'in "Ya Fransa'yı sev, ya da terk et" sloganına benzemektedir. Sarkozy 2007 seçimlerini, bu söylemlerin etkisi sayesinde Le Pen taraftarlarının oylarını alarak kazanmıştır. Sarkozy, kampanyası boyunca söz verdiği üzere, seçimlerden sonra yeni bir göç düzenlemesini yürürlüğe koymuştur. Fransa'da çıkarılan 2007 Göç Yasası, göçmen karşıtı bir yasadır çünkü legal olmayan göçmenlere karşı ayrımcı ve anti-liberal düzenlemeler içermektedir.

Özetle, Fransa aşırı sağ partilerin hem doğrudan hem de dolaylı yollardan göç politikasına etkisinin ölçülmesi için önemli bir örnektir. Le Pen liderliğindeki Ulusal Parti özellikle göç konusunda yerel ve bölgesel politikaların belirlenmesinde aktif bir rol oynamıştır. Bununla birlikte, 2002 Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki başarısı, merkez sağın Le Pen'i kontrol etme isteğine bunun sonucunda aşırı sağdan oyları tekrar geri kazanmak amacıyla Sarkozy'nin anti-liberal göç politikaları uygulamasına yol açmıştır.

8. Sonuç

Göç meselesi 1900'lü yılların ikinci yarısından itibaren önemli bir politika alanı haline gelmiştir. Batı Avrupa devletlerinde göç politikalarının gelişimi bu çalışma boyunca ele alınmıştır. Bununla birlikte göç meselesi özellikle 1980'lerden itibaren politize edilmeye başlanmıştır. Bu makale, Batı Avrupa ülkelerindeki bu politizasyon sürecini ele almaktadır. Birçok Avrupa devleti 1960'lı yıllardan itibaren göç almaya başlamış olsa da bu süreç 1980'li yıllardan itibaren hız kazanmıştır. Bunun sonucunda, göç politikaları, Avrupa'daki siyasi partiler için en önemli meselelerden birisi olarak karşılarına çıkmıştır.

Siyasi partilerin göç politikalarına ilişkin rolünü anlamamızı sağlayan en önemli unsurlardan birisi de aşırı sağ partilerin varlığıdır. Bu partilerin etkinliği AB üyesi ülkelerdeki bazı örnekler üzerinden daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. Aşırı

sağ partiler göç politikalarını doğrudan veya dolaylı yollarla etkilemektedir. İtalya, Hollanda ve Fransa bu etkilerin ölçülmesi ve açıklanmasında iyi birer örnektir. Bu örnekler, özellikle aşırı sağ partilerin Avrupa genelinde ciddi bir yükselişte olduğu son yıllarda göç politikaları açısından önemli bir belirleyici olarak karşımızda durmaktadır.

Kaynakça

Acar, Adolino, J. R. & Blake, C.H. (2011). *Comparing Public Policies: Issues and Choices in Industrialized Countries*. Washington, D.C.: CQ Press, Chapter 5., 100-157.

Akkerman, T. (2005). Anti immigration parties and the defence of liberal values: The exceptional case of the List Pim Fortuyn. *Journal of Political Ideologies ,10*(3), 337-354.

Akkerman, T. (2012). Comparing Radical Right Parties in Government: Immigration and Integration Policies in Nine Countries (1996-2010). *West European Politics*, *35* (3), 511-529.

Andall, J. (2007). Introduction: immigration and political parties in Europe. *Patterns of Prejudice*, *41*(2), 105-108.

Bale, T. (2003). Cinderella and her ugly sisters: the mainstream and extreme right in Europe's bipolarising party systems. *West European Politics*, *26*(3), 67-90.

Bale, T. (2008). Turning round the telescope. Centre right parties and immigration and integration policy in Europe. *Journal of European Public Policy*, *15*(3), 1-16.

Betz, H.G. (1994). *Radical Rightwing Populism in Western Europe*, New York: St. Martin's Press.

Ezikoğlu, Ç. (2015). Avrupa'nın Bitmek Bilmeyen Kabusu. https://haber.sol.org.tr/blog/serbest-kursu/caglar-ezikoglu/avrupanin-bitmek-bilmeyen-kabusu-135868 (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2019)

Freeman, G. P. (1995). Modes of immigration politics in liberal democratic states. *International Migration Review*, *29*(4), 881-913.

Geddes, A. (2008). Il rombo dei cannoni? Immigration and the centre-right in Italy. *Journal of European Public Policy*, *15*(3), 35-52.

Geddes, A. (2003). *The Politics of Migration and Immigration in Europe*, Sage.

Hargreaves, A. G. (2007). *Multi-ethnic France: immigration, politics, culture and society*. Routledge.

Kahanec, M. & Tosun, M. S. (2009). Political economy of immigration in Germany: Attitudes and citizenship aspirations. *International Migration Review*, *43*(2), 263-291.

Marthaler, S. (2008). Nicolas Sarkozy and the politics of French immigration policy. *Journal of European Public Policy*, *15*(3), 68-83.

Messina, Anthony M. (2007). *The Logics and Politics of Post-WWII Migration to Western Europe*.

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Norris, P. (2005). *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pennings , P. & Keman, H. (2003). The Dutch Parliamentary Elections in 2002 and 2003: The Rise and Decline of the Fortuyn Movement. *Acta Politica*, 38, 51-68.

Schain M., Aristide Z. & Hossay, P. (2002). *Shadows over Europe: the development and impact of the extreme right in Western Europe*, New York: Palgrave Macmillan.

Schain, M. (2006). The Extreme Right and Immigration Policy-making: Measuring Direct and Indirect Effects. *West European Politics*, *29*(2), 270-289.

Sciortino, G. & Colombo, A. (2004). The flows and the flood: the public discourse on immigration in Italy, 1969–2001. *Journal of modern Italian studies*, *9*(1), 94-113.

Van der Brug, W., Fennema, M. & Tillie, J. (2005). Why Some Anti-immigrant Parties fail and Others Succeed: a Two-step Model of Electoral Support. *Comparative Political Studies*, *38*(5), 537-573.

Veugelers, John W.P. (1994). Recent Immigration Policy in Italy: A Short Story. *West European Politics*, *17*(2), 33-49.

Veugelers, John W.P. & Chiarini, R. (2002). The Far Right in France and Italy: Nativist Politics and Anti-Fascism. Martin S., Aristide Z., and Patrick H. (Ed.) Shadows over Europe: the development and impact of the extreme right in Western Europe. New York: Palgrave Macmillan.

Wolfreys, J. (1993). An Iron Hand in a Velvet Glove: The Programme of the French Front National. *Parliam Aff*, *46*(3), 415-429.

Zaslove, A. (2006). The Politics of Immigration: A New Electoral Dilemma for the Right and the Left. *Review of European and Russian Affairs*, *2*(3), 10-36.

Extended Abstract

Generally, right-wing and liberal centre-right parties and their constituencies are less accepting of immigrants in their countries, while left-wing and centre-left parties and their supporters are more accommodating. However, centre-right and centre-left parties have different policy agendas on immigration policy during some periods. For instance, parties of the left have sometimes supported restrictionist policies due to the use of immigrant labour to prevent strike movements and to bargain for wages. On the other hand, liberal-right parties in particular have supported mass immigration due to labour shortages or other similar economic interests. The differences within each camp, right or left, are more important than the differences between centre-left and centre-right parties.

During the 20th century immigration policy was an important issue on the agendas of various Western-European states. After World War II, Western European states experienced mass migration and Germany, France, the UK, Belgium, the Netherlands, Sweden and Switzerland were major destinations of immigrant influxes. It is clear that immigration policies became one of the most important policy areas during the second half of the 1900s. Immigration policies of Western European states during this period are examined in this study. Some of scholars show that these countries implemented an expansionist policy in immigration policy areas until the 1970s due to reasons such as economic globalisation, labour shortages, and historical and post-colonial effects. In the 1970s and 1980s, Western European countries attempted to restrict immigration because of economic crisis. This study tries to examine the role of political parties in immigration policy. Moreover, recently, Europe has seen significant changes in its immigration policies due to the advent of far right political parties. There are specific dynamics that apply to parties of the far-right. This study aims to clarify this phenomenon with examples from far right parties in particular countries. Far right parties have played an important role all the time. Nowadays, these parties gain strength in Europe like United Kingdom or Greece. This research tries to demonstrate how these parties have direct and indirect effects on immigration policy in European Union members and it is important to understand these parties' role in this policy area now in member states.

First of all, this research will try to examine the role of political parties in immigration policy area generally. Centre right and centre left parties have different approaches about this issue in European Union. After that, the importance of far right parties is demonstrated in this article with using some case studies. Finally it explains why this matter is important for EU member states.

This article prefers qualitative methods as using case studies to explain the role of far right parties in immigration policy in EU. Three case studies, Italy, Netherlands and France are chosen for explaining this phenomenon. In some countries like Italy and Netherlands, far right parties can be a member of coalition government in some periods and they affected immigration policy as member of government in these countries. For instance, Italy is an example of an electoral dilemma and contradictory policies in immigration, with compromise between far right and centre-right parties. The Bossi-Fini Law shows that although it was made to regularize immigrant status more easily, it prevented renewal of residence permits for immigrants. There were some paradoxes in immigration policy due to the direct effect of far right parties in the Italian government between 2001 and 2006. Although the Netherlands is shown as an example of an unproblematic multicultural society in Europe, far right movements have affected immigration policies with their racist and populist ideology of Pim Fortuyn during some periods.

On the other hand, in some countries like France, far right parties played an important role indirectly. The Front National under the leadership of Le Pen has played a prominent role in terms of the sub-national level and local policies on immigration. Moreover, it has had electoral success in presidential elections after 2002, as the centre-right tried to control Le Pen and regain the far right votes with Sarkozy's illiberal viewpoint about immigration policy.

Indeed, one of the most important issue to understand political parties' role in immigration policy is the impact of far right parties. This study helps to understand this phenomenon with some examples from Western European countries. Radical right political parties have affected immigration policies directly or indirectly in terms of mainstream parties. France, Italy and the Netherlands are good example to explain far right parties' direct and indirect effects. This article aims to show the impact of far right parties' role in immigration policies with these cases. This role will become an important indicator in this matter with the strength of far right parties in EU member states in these days.